

Postanowienie z dnia 15 lutego 2002 r., V CKN 1100/00

Nieusuwalna następcza utrata zdolności sądowej strony uzasadnia umorzenie postępowania na podstawie art. 355 § 1 k.p.c.

Sędzia SN Lech Walentynowicz (przewodniczący, sprawozdawca)

Sędzia SN Filomena Barczewska

Sędzia SN Helena Ciepła

Sąd Najwyższy w sprawie z powództwa S. Przedsiębiorstwa Budownictwa Przemysłowego w likwidacji w S. przeciwko G. Przedsiębiorstwu Wodociągów, Zarządowi Inwestycji w K. o zapłatę, na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 15 lutego 2002 r. na skutek kasacji strony pozwanej od wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 28 października 1999 r.

uchylił wyrok Sądu Okręgowego w Katowicach z dnia 19 marca 1999 r. oraz wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 28 października 1999 r. i umorzył postępowanie w sprawie.

Uzasadnienie

Wyrokiem z dnia 28 października 1999 r. Sąd Apelacyjny w Katowicach – zmieniając zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego w Katowicach z dnia 19 marca 1999 r. – zasądził od pozwanego G. Przedsiębiorstwa Wodociągów, Zarządu Inwestycji w K. na rzecz powoda S. Przedsiębiorstwa Budownictwa Przemysłu w S. w likwidacji kwotę 209 343,14 zł z odsetkami i kosztami procesu.

W kasacji strona pozwana wniosła o zmianę tego wyroku i oddalenie powództwa.

W toku postępowania kasacyjnego, umową z dnia 3 marca 2000 r., powód sprzedał Zakładom Dolomitowym „S.” w J. w likwidacji wierzytelność dochodzoną w tej sprawie za kwotę 21 000 zł. Zarządzeniem Nr (...) Wojewody Ś. z dnia 21 kwietnia 2000 r. uznano S. Przedsiębiorstwo Budownictwa Przemysłowego w S. za zlikwidowane z dniem 13 marca 2000 r., czego konsekwencją było wykreślenie

powoda z rejestru przedsiębiorstw państwowych postanowieniem Sądu Rejonowego w Katowicach z dnia 28 kwietnia 2000 r.

Strona pozwana nie wyraziła zgody na wejście nabywcy prawa na miejsce zbywcy, na podstawie art. 192 pkt 3 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Następstwem utraty zdolności sądowej powoda było zawieszenie postępowania kasacyjnego (art. 174 § 1 pkt 1 k.p.c.). Proces nie może być ponadto kontynuowany z udziałem nabywcy prawa (wierzytelności), objętego sporem, ze względu na brak zgody strony pozwanej na wejście nabywcy w miejsce zbywcy (art. 192 pkt 3 k.p.c.). Należy w konsekwencji rozważyć, czy i na jakich warunkach postępowanie sądowe będzie mogło być kontynuowane.

W razie utraty zdolności sądowej strony, postępowanie zostanie podjęte z chwilą ustalenia jej ogólnego następcy prawnego (art. 180 § 1 pkt 2 k.p.c.), okoliczności rozpoznawanej sprawy dowodzą jednak, że nie istnieje ogólny następca prawny powodowego przedsiębiorstwa państwowego po jego likwidacji. Zasadą jest, że Skarb Państwa nie ponosi odpowiedzialności za zobowiązania przedsiębiorstw państwowych (art. 40 § 1 k.c.). Gdyby – czego nie odnotowano w rozpoznawanej sprawie – pozostała po likwidacji część mienia przejął Skarb Państwa, to jego ograniczona odpowiedzialność (art. 40 § 2 k.c.) nie pozwalałaby na uznanie go za ogólnego następcę prawnego powodowego przedsiębiorstwa. Z kolei, art. 40 ust. 1 ustawy z dnia 30 sierpnia 1996 r. o komercjalizacji i prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych (Dz.U. Nr 118, poz. 561 ze zm.) określa następstwo prawne podmiotu będącego nabywcą całego przedsiębiorstwa i nie obejmuje przypadku sprzedaży zorganizowanych części mienia przedsiębiorstwa państwowego (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 listopada 2000 r., I CR 149/88, OSNC 2001, nr 5, poz. 75). Tym bardziej więc nie może zaktualizować się ogólne następstwo prawne nabywcy jednego ze składników mienia (określonej wierzytelności) likwidowanego przedsiębiorstwa. Zakłady Dolomitowe „S.” w J. nabyły tylko dochodzoną wierzytelność powoda z tytułu wykonanych na rzecz pozwanego robót, przeto są tylko nabywcami prawa w rozumieniu art. 192 pkt 3 k.p.c., a nie ogólnym następcą prawnym zlikwidowanego przedsiębiorstwa państwowego (art. 180 § 1 pkt 2 k.p.c.). Ten nabywca wierzytelności, objętej sporem, mógł wstąpić do procesu jedynie na podstawie art. 192 pkt 3 k.p.c., co okazało się niemożliwe z racji odmowy pozwanego.

Konsekwencją ujawnienia w postępowaniu kasacyjnym definitywnego braku ogólnego następcy prawnego powoda jest niedopuszczalność wyrokowania. Pierwotny nieusuwalny brak w zakresie zdolności sądowej prowadzi w postępowaniu pierwszoinstancyjnym do odrzucenia pozwu (art. 199 § 1 pkt 3 i § 2 k.p.c. w związku z art. 71 k.p.c.), natomiast nienaprawialna, następcza utrata zdolności sądowej uzasadnia umorzenie postępowania na podstawie art. 355 § 1 k.p.c.

Bezsukcesyjna utrata zdolności sądowej powoda wywołuje potrzebę umorzenia całego postępowania, ponieważ umorzenie postępowania kasacyjnego spowodowałoby uprawomocnienie się zaskarżonego orzeczenia Sądu drugiej instancji, które pozwany w kasacji kwestionował w całości. Nabywca wierzytelności powoda może natomiast odrębnie dochodzić swoich uprawnień. Z przedstawionych przyczyn należało uchylić wyroki wydane w obu instancjach i umorzyć postępowanie w sprawie (art. 393¹⁶ k.p.c.).